

הקנס שנחסך, הבחור שהרוויח ברגע שלושת אלפים שקלים והפריצה שבעקבות המודעה | מה הבדיחה שהכי דיברה לליבך? לכבוד חודש אדר חמש נשים רציניות בהחלט, מנתחות באופן סוציולוגי ורציני בדיחות ומספרות מה הן לומדות מבדיחות אלה ואיך זה קשור לחייהן ולעשייתן | הפעם מחייכים ברצינות יעל רט

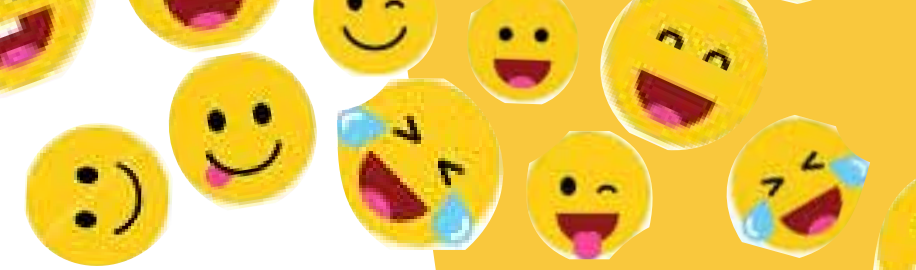
אני זוכרת הפסקת אוכל אחת, לפני כמה עשרות שנים, שבה קבוצת בנות מהגן של 'הגדולות' בנות החמש לעגו לנו, בנות הארבע, שאנחנו 'צוציקיות'. דומעות ושבורות לב אצנו רצנו להלשין עליהן לגננת, וכשזו קרבה הצטדקו הגדולות: "זה היה בצחוק".

שרה הגננת המדהימה שלי אמרה להן אז בהרבה רגישות ונחישות: "יש בדיחות בכל מיני צבעים, שמנה לב לומר רק בדיחות בצבעים נעימים!" כמו תמיד הגננת שרה צדקה לגמרי: יש בדיחות שחורות ויש צהובות, יש ירוקות, אדומות, סגולות ואפורות... אבל היום אני מבינה שמתחת לצבע אחד יכול להסתתר צבע שונה לחלוטין. בדיחה תמימה 'ורודה' יכולה להיות פוגענית מאוד בנסיבות מסוימות, בעוד בדיחה 'שחורה' ונוראית לכאורה, יכולה להביא נחמה או חיך אמיתי לאדם שבור (כפי שהעידו ניצולי שואה רבים, הומור שחור סייע להם לצלוח את ימי האימה, ולהבדיל גם חולים במחלה וכדומה יוצרים לעצמם לפעמים הומור שחור ופרטי שמסייע להם). בדיחות הן עניין רציני, עמוק ומשמעותי מאין כמוהו. כדי להבין מה מטרת הבדיחה אפשר לבדוק את השורש שלה. כשממעמקים בשורש בדיחה, רואים שהוא דומה לשורש בדיחה גם בצליל וגם במשמעות. בידור הוא משהו מצחיק, אבל זו גם מילה שקשורה לפיזור או תזוזה (למשל: 'הרוח בידרה את השיער'). גם בדיחה לפעמים 'מפזרת' או מזיזה את הדעת אנה ואנה, לטוב או למוטב. ואיזו רוח מזיזה אותה? הרוח הפנימית של האדם עצמו. לנו יש הבחירה איך ולאן לנתב זאת. חמש המראיינות שלנו שונות לחלוטין זו מזו, אבל כולן מסכימות שלבדיחות כוח מיוחד להאיר ולהסביר דברים מסוימים. לכבוד חודש אדר הן מתמקדות בבדיחות שדיברו אליהן, מנתחות אותן ומספרות מה הן לומדות מבדיחות אלה ואיך זה קשור לחייהן ולעשייתן.

בדיחה זה עניין רציני!

פוטנציאל

איילת לייבמן, מומחית חרדית ליצירת מוצרי מידע דיגיטליים להכנסה פסיבית

איך כסף קל, אבל...

"יש לי פוטנציאל להפוך למיליונר, אני מרוויח כל יום חמש מאות שקל בלי שום מאמץ!"
"באמת? איך?"
"בכל יום אני עובר ליד גינה אחת שקבוע לידה שלט: 'חמש מאות שקל קנס למי שישליך אשפה', ואני לא משליך."
הבדיחה הזו מזכירה כמה עז הוא החלום האנושי לעשות 'כסף קל'.

אני לא מאמינה ב'כסף קל' במיוחד לא כשהוא קל מדי, אבל אני כן מאמינה שבסייעתא דשמיא אפשר לבנות מעין הכנסה פסיבית ולגרום לכסף 'לעבוד בשבילך'. הדרך שאני מציעה היא 'אריזת ידע דיגיטלית', שבאמצעותה הידע וההשפעה של כל אחד מאיתנו יכולים לשכפל את עצמם עד אין סוף. איך? עשינו דבר פעם אחת, ועכשיו הוא חצה את מגבלות הזמן והמקום - אנשים מכל העולם כולו יכולים ליהנות ממנו בכל זמן המתאים להם. זה נקרא 'אריזת ידע דיגיטלית', שיכולה לשמש לתחומים שונים - משיתוף ידע בחינם לשם הפצתו בעולם, ועד להפצת מוצרים דיגיטליים על ידי עסקים מצליחים והגעה להכנסות גבוהות על ידי כך.
למי מתאים ולמי כדאי 'לארוז' את הידע שלה באריזה דיגיטלית?

בעלות ידע וכישרון מיוחד. למשל אישה שיש לה ידע עצום בסריגה אבל היא לא התפרנסה מזה עד היום ופתאום מבינה שאולי טמון פה אוצרון כל שהוא, כי יש ברחבי העולם נשים שתהיינה מוכנות לשלם כדי ללמוד ממנה לסרוג כמותה.

ישנן איך-סוף נשים שלא מתארות לעצמן כלל שהתחביב שלהן יכול להניב להן כסף, ואני מציעה לכל אחת מהקוראות לעשות 'בדק בית' בנושא!

2) עצמאיות, בעלות עסק. למשל רופאה טבעית בעלת קליניקה קיימת, שמתפרנסת מלקוחות מהאזור של הקליניקה, ובאמצעות אריזת ידע דיגיטלית יכולה לחלוק את הידע המיוחד והפתרונות שלה עם כל בן אדם פוטנציאלי סביב העולם שזקוק לכך, וכמובן להגדיל רווחים.

כל אחת מהן יכולה 'לארוז' את הידע שלה באמצעים דיגיטליים כמו הקלטה, מצגת וכדו', להפיץ אותם ולקבל תשלום על הערך הרב שהיא מספקת. היופי כאן הוא, שעובדים קשה

פעם אחת ואז, בעזרת השם, מקבלים כל העת תשלום על אותה עבודה חד-פעמית.

שיהיה ברור: כסף קל ומהיר שמושג על ידי אי-עשייה יש בעיקר לאנשים כמו שהוא שבבדיחה, במציאות - אם מישהי חושבת שהיא תארוז את הידע שלה, וחשבון הבנק יתפח ויגדל מעצמו - היא טועה בהחלט. למדתי זמן רב את שיטות השיווק המובילות, ומהניסיון - בכל תחום יש דרכי שיווק שעובדות יותר ויש שעובדות פחות, בכל אופן בעז'ה זו עבודה שמניבה תמורה גבוהה יחסית.

נשים פונות אלי כדי שאסייע להן להגשים ולבנות את הידע שלהן באופן שבאמת ייתן הרבה ערך למי שיקנה את הקורס שלהן, וגם שאסייע להן לשווק ולהפיץ את המוצר שלהן. רק 'להקליט וגמרנו', זה לא יעיל. דרושה כאן עבודת פיצוח מקצועית, וגם נשים שיש להן ניסיון של שנים בנייה של עסק מצליח - עלולות לחוש אבודות וזקוקות לליווי כשהן מתחילות להיכנס לנישה הדיגיטלית.

סיבה נוספת שפונים דווקא אלי, שאותה אני שומעת הכי הרבה מהלקוחות שלי, היא הצורך לעבוד עם מי שמכירה את אורח החיים החרדי וגדרי ההלכה ולהתאים את הכלים הדיגיטליים המתקדמים לקהל יעד נשי חרדי המקפיד על קלה כחמורה.

רגישות אכפתית

תמר נכטילר, אם לשישה, מנהלת ארגון העוסק במענה למצוקות והתלבטויות:

איזה יופי

פועל בניין עמד על הגג צעק אל חברו שהיה למטה: "יצחק, יצחק, בוא הנה! מהר! מהר! מהר! בוא לפה!"
יצחק המבוהל רץ בכל כוחותיו, מתנשם ומתנשף עלה על הגג.
"מה קרה?" שאל בבהלה.
"תראה איזה יופי", השיב הפועל השני, "אפשר לראות מפה את הבית שלי!"

הפואנטה בבדיחה היא שהפועל חושב שביתו, כלומר מה שמרגש אותו, אמור לרגש את כולם... הגישה הזו מסוכנת מאין כמותה כי כשאנשים מחד גיסא לוקחים קשה מידי דברים שקשורים אליהם (מה שעלול אף להביאם למחלות פיזיות ולא "רק" רגשיות), ומאידך בקלות רבה מידי, או יותר נכון באדישות, קשיים או אתגרים של אחרים. במקרה שכזה, הם בבעיה.

מסופר שזקן אחד שמע רעש עולה מהרחוב. הוא שאל: "מה זה?" ענו לו: "חתונה". "נו, באמת", הוא אמר בבחור לרעייתו, "אנשים עדיין לא סיימו עם הדברים האלה?" הוא מבחינתו לא מבין מדוע אחרים מתעניינים במשהו שכבר לא קשור אליו וכבר לא רלוונטי לגביו. אבל האם הזקן הזה או הפועל שבבדיחה הם אנשים שלווים ומאושרים? לדעתי לא במיוחד, כי אושר הוא תוצאה של נתינה (וכמובן שחוסר אכפתיות הוא חוסר נתינה) והרי מהותה של התורה שלנו, האושר הכי גדול שיש, זה: "ואהבת לרעך כמוך". כלומר אם נגדיר אכפתיות במילים אחרות, נאמר שמי שרוצה לגדל ילד יהודי מאושר, שתלמד אותו להיות אכפת.

איך עושים את זה? כמובן שיש דרכים רבות ועמוקות, העצה שלי היא פשוטה:

הדרך לחנך את ילדינו לגלות רגישות לסביבה, היא לדבר איתם על רגשות. כשהבת שלי מספרת לי שהיום חברות בכיתה העליבו ילדה, אני מנסה לשוחח איתה על כך: ואיך אותה בת הרגישה? האם גם לך קרה פעם משהו דומה?

כשאני הולכת עם הבן שלי ברחוב ופתאום אנחנו רואים ילד מייבב בצד הדרך, הילד שלי יראה אותי ניגשת אליו, מציעה לו עזרה, מנסה לאתר את אמו. כמובן שחשוב לתמלל במילים מה עשינו פה: "הוא בטח הרגיש בודד, מאוד לא נעים להרגיש בדידות".

ועוד משהו חשוב בעיני הוא לשתף את ילדינו במאורעות קטנים שחווינו, שיכולים לפתח להם את הרגש ואת האמפטיה.

למשל, היום כשהגעתי לעבודה ראיתי שחברה שלי קצת מדוכדכת. התלבטתי איך לנהוג איתה, האם לגשת אליה לשאול מה קרה? אולי היא לא רוצה לספר? אבל גם לא יכולתי להתעלם. כך חשבתי והתלבטתי (טוב להאריך בתיאורים כשמדברים עם ילדים...) ואז ניגשתי אליה מאוד בעדינות ושאלתי: "מה איתך שרי? הכל בסדר? רוצה שנשוחח קצת?" ואז ראיתי איך היא קצת שמחה שמיישהו מתעניין בה.

אני חושבת שילדה ששומעת סיפור כזה, למחרת תשים לב הרבה יותר לאיך חברה שלה מרגישה, איך היא נראית היום, כמו יוסף הצדיק ששאל בכלא את האסירים: "מדוע פניכם רעים היום?" הוא שם לב מה חבריו מרגישים, ולא הניח להם להיות לבד בעצב, אלא גילה אכפתיות ורגישות.

לגדל ילדים אכפתיים, רגישים וכנים, לגדל את עצמנו ככאלה, זו משימה חשובה שתזכה אותנו בחיים עם יותר רגש ויותר עומק, חיים שיש בהם.

כוחה של הקשבה אמיתית

אתי רוזנצוויג - מנחת הורים, מאבחנת דיסקטית ובעלת מכון 'קריאת כיוון'

פה ושם

שני אנשים צעדו משני עברי הנהר.
קרא האחד אל האחר: "תגיד, איך אני מגיע לצד השני של הנהר?"
הבטי עליו השני בבוז וענה: "מה קרה לך? הרי אתה כבר שם!"

בחור עצלן כזה

מנהל של מפעל גדול החליט יום אחד לרדת לאולמות הייצור ולראות את הפועלים בעבודתם. הוא עבר כמה מחלקות ואולמות-ייצור, והנה הבחין בבחור צעיר יושב על המדרגות בחוסר מעש ונראה משועמם. כעס מנהל המפעל מאוד, בזעם רב ניגש לבחור ושאל אותו: "תגיד, כמה אתה מרוויח בחודש?"

"בערך שלושת אלפים שקלים", השיב הבחור.

בעל המפעל הוציא מכיסו חבילת שטרות, לעיני כל העובדים ספר את השטרות, הניח ביד אותו בחור שלושת אלפים שקלים ואמר לו: "הנה לך, קח את הכסף ואל תשוב אלינו לעולם!"
הבחור המופתע לקח את הכסף והלך.

"איך קיבלנו למפעל שלנו בחור עצלן כזה?" פנה המנהל לאחראי האגף.
"הוא לא עובד אצלנו", ענה האחראי, "הוא השליח של הפיצה".

המשתוף לשתי הבדיחות הנ"ל הוא חוסר תקשורת. בבדיחה זה עשוי להיות משעשע, המציאות עלולה להיות בעייתית מאוד.

בבדיחות האלו, כמו בתהליכי עומק, אנו מגלים כי לדיבור יש לפחות שני רבדים - הגלוי והסמוי. ניקח לדוגמה אם שמגיעה לקבוצת-הנחיה/אבחון/ ייעוץ ומספרת את החלק הגלוי: 'הסיפור על הילד ש...! אך לרוב זה כמו קרחון, כאשר רק חלקו העליון מציץ מן המים ומסתיר את החלק הענק, המהותי ולעיתים המאיים, שכרגע סמוי לא רק לי, אלא לפעמים גם לה.

כדי לא להיות חלילה כמו האנשים שבבדיחות הנ"ל ולבוא בגישה של: "אני כבר יודעת הכל", ההקשבה שלי ללקוחות מחייבת פניות נפשית, דיוק רגשי, סינון באמצעות פילטרים, אמפתיה ללא הזדהות, ניתוק

ומרכיבים נוספים (לא סתם טיפול הוא דבר יקר...).

הבסיס הוא לתת אמון מלא בלקוח, אבל האמון הזה לא סותר סינון, ואת הסינון אני מתחילה מהחלק הגלוי לי ומנסה להבין: למה בחרו להביא את הסיפור הזה? מה הוא מייצג? על מה הוא מחפה? מה מסתתר תחתיו? בסוגי הטיפול שאני מעבירה - הקשבה היא חלק מהותי מהטיפול (החלק השני הוא ידע מקצועי, שהוא כמובן קריטי ביותר אבל זה לא הנושא כרגע) ולא אוכל בשורות קצרצרות אלה לשטוח את כל משנתי בנושא ההקשבה, אך כן אתן שני טיפים חשובים שכל מטפלת או כל אם, שהיא המטפלת בהא הידיעה, תוכל ליישם, והם למעשה סיכום של דבריי עד כה:

- 1) ב"לקוח" עליך לתת אמון מלא, על כל המשתמע. גם אמון בכוחותי והבנה שהוא לא 'פחות' ממך (ואם הוא אומר שהוא בצד השני, אז אולי הוא באמת בצד השני?) וגם אמון בכך שהוא לא מסתיר שום דבר מתוך כוונת זדון.
- 2) זכרי שתמיד יש דברים נסתרים, שלפעמים נסתרים אף ממי שלפניך! את כמובן חכמה מאוד וידענית גדולה (גם המנהל שראה את שליח הפיצה היה חכם וידען) אבל 'שיכרון הידע' עלול להטעות מאוד ורק הקשבה אמיתית מתוך ענווה ותפילה - יכולה להביא לתוצאות הרצויות, בעז"ה.

רבדים במילה הכתובה

מוריה אשר, עיתונאית, סופרת ופרסומאית:

תוצאות מוכחות

דעו לכם שמודעה בעיתון יכולה לספק תוצאות מיידיות - אתמול פרסמנו מודעה שאנו זקוקים לשומר לילה, וכבר באותו לילה הייתה לנו פריצה.

ללא ספק

במאמר שפרסם מומחה שווייצרי נטען, שאדם שיתמיד לשתות בכל ערב אחרי הארוחה כוסית ברנדי במשך 1,200 חודשים, יחיה ללא ספק 100 שנים.

תורת היחסות

עורך עיתון מתקשר לסופר. "כתוב ושלה לי בבקשה סיפור טיפשי ומשעמם", הוא מבקש. "טיפשי ומשעמם?" מתפלל הסופר, "למה???"

"הכתבה שאני כתבתי - יצאה ממש לא מוצלחת", מסביר העורך, "אבל אם יתפרסם לידה משהו עוד פחות מוצלח - היא תיראה בסדר".

שלוש הבדיחות הנ"ל מדברות אלי כי שלושתן עוסקות בפרסום ובכוח המילה הכתובה. הראשונה,

על שומר הלילה, מדברת על פרסום שגוי שבעצם מזיק למפרסם. השנייה, על כוסית הברנדי, מדברת על פרסום שבעצם לא אומר כלום ומנסה 'לערבב' את הקוראים בעובדות נכונות אך חסרות ערך אמיתי, והשלישית, על הכתבה הטובה יחסית, מדברת על לוחמה פסיכולוגית שפועלת בין חברות מתחרות היוצאות במסעי פרסום של השמצות, כמו למשל קופת חולים שמתפארת על חשבון חסרונותיה של קופת חולים המתחרה בה.

לעיתים, דווקא הקמפיין המתרברב בטיב מוצרו על חשבון חברה מתחרה, יכול לגרום לריאקציה של הקורא, מתוך זעקה על העוול הנעשה לחברה המושמצת. לדוגמה: נניח שמוישה רואה פרסום של חברת תחליפי החלב 'תינוקי' שיוצאת בקמפיין: 'תינוקי מפנקת אתכם בתוספת ויטמין C'. הוא הופך את הדף ורואה פרסומת של חברה מתחרה בשם 'חלב' שמכריזה: 'מי צריך ויטמין C?'

המקום של הצדק בלב הלקוח מתקומם לטובת 'תינוקי' שהושמץ על ידי 'חלב'. לפעמים, דווקא 'תינוקי' יכול ליזום קמפיין נסתר ל'חלב' כדי לעורר את הלקוח להפעיל את חוש הצדק ולצרוך בסופו של דבר את המוצר שלו.

תצחקו או לא, גם בפוליטיקה משתמשים יעוצי התקשורת בתכסיס הזה, כדי להציג את הפוליטיקאי שלהם באור מתוק ואנושי. קחו למשל חבר כנסת שמושמץ בנאום של חברו האחר. יש מי שיתחבא בלשכתו וימתין עד יעבור זעם, ויש מי שישלח את אנשיו, כדי להפוך את החיסרון ליתרון ולהריץ את עצמו קדימה בעזרת ההשמצה שהושמץ.

לכן אם עד עכשיו חשבתם שקמפיין פרסומי התחיל או נגמר במילה טובה על האיש או המוצר, מעכשיו, כשאתם שומעים ביטוי לא הכי מחמיא, הביאו בחשבון שמישהו עוד יהפוך את זה לקמפיין, ואולי, מי יודע, אולי גם ההכפשה הזו תוכננה היטב במשרדי הפרסום של המוצר המוכפש. כמו שנאמר בעולם הפרסום: "תכתבו עלי טוב, תכתבו עלי רע, העיקר שתאייטו נכון את שמי".

כדי שמעיין היצירתיות

ימשיך לנבוע...

רחלי דויד, ציירת:

כשהכל נגמר

מורה לציור עוברת בין השולחנות לבדוק את היצירות. המורה: "מה ציירת?" הילדה: "פרה אוכלת עשב". המורה: "איפה העשב?" הילדה: "הפרה אכלה אותו". המורה: "והיכן הפרה?" הילדה: "מה יש לה עוד לעשות כאן אחרי שנגמר העשב?"

הרבה אמהות מתייעצות איתי איך לפתח את הכישרון האמנותי של הילד/ה שלהן, ואני חושבת שהבדיחה הזו טומנת בחובה תזכורת חשובה מאוד: תנו לילד/ה להתבטא גם אם זה לא הכיוון שחשבתן או שנראה לכן 'נכון'.

יצירה של ילד/ה היא אפיק תקשורת בעל חשיבות עליונה ואסור לחסום אותו. היצירה היא צוהר שלילד מותר לראות דרכו את מה שנוח לו ולהגיד את אשר על ליבו בלי חשש. אני מקווה מאוד שההמשך הלא מסופר של הבדיחה יהיה שהמורה לא כתבה להורים פתק בסגנון: "צינונה התחצפה מאוד בשיעור ציור, אבקש להעניש אותה במלוא החומרה ולכתוב 2,000 פעם 'לא אחחץף יותר בשיעור ציור'... כי זהו עוול שאין כדוגמתו: זה לקחת חלון של אור בליבו של ילד ולהגיף עליו את התריס.

אני כן אבין ואסכים אם היא אמרה לה: 'זה רעיון יפה ומיוחד, אני מעריכה אותו. את היצירה הזו נשמור, היא מראה על החשיבה הייחודית והמקסימא שלך. עכשיו אני רוצה שתציירי ציור אחר שייראה טיפ-טיפה יותר כמו מה שבבקשת. זה לא חייב להיות זהה למה שאחרות עושות...'.

ההערכה והכבוד ליצירה וליצירתיות של הילד הן דבר הכרחי כדי שמעיין היצירה שלו יוכל להמשיך לנבוע. גם אנו, כאמהות, חייבות לזכור שאמנות יכולה להיטיב מאוד עם עולם הרגש והשכל של ילדינו, ולכן עלינו לטפח אותה, לתת לה מקום ולהדגיש לילד שהמהות של האמנות היא יצירה עצמאית שנובעת מחופש, אבל תמיד יש מה ללמוד וכדאי לו להישמע לכללים, כי כשהנפש חופשית, לפעמים הכללים דווקא עוזרים ליצירתיות להתפתח אף יותר.

לכן כדאי לילד/ה, למשל, כן לנסות להעתיק סגנון של ציירים אחרים מספרים המאירים באופן איכותי, כי זה עוזר לפתח סגנון אישי בהמשך.

יש פה סתירה לכאורה: איך אפשר גם לתת חופש מוחלט וגם לדרבן להסתכל על ציירים מנוסים וללמוד מהם? אבל 'הסתירה' הזו היא המהות של האמנות, לפחות בתחילת הדרך.

גלגלי חשיבה ויכולות חברתיות

יהודית מזרחי, מורה לתקשורת:

"כשהייתי קטן היו לי רק שני חברים. שניהם היו דמיוניים, ואף פעם לא הסכימו לשתף אותי במשחקים שלהם".

המשפט הנ"ל נאמר כבדיחה, אבל הוא כמובן כואב מאוד ומלא מוסר השכל. הוא מלמד אותנו שהרבה פעמים (לא תמיד, כמובן!) בעיות חברתיות קשורות לחשיבה ולדפוסי התנהגות לא נכונים אצל הילד.

כלומר - אולי אילו שני החברים הדמיוניים היו מסכימים לשתף אותי במשחקיהם אזי גם במציאות ילדים אמיתיים היו משתפים אותי יותר. אבל האמיתיים לא משתפים אותי ואז זה משפיע על החשיבה שלו ('החשיבה' מיוצגת בבדיחה על ידי החברים הדמיוניים) ויוצר אצלו דפוסי התנהגות שגורמים ל'אמיתיים' לא לשתף אותו וכך מתגלגל לו הגלגל כשלא ברור איפה הביצה ואיפה התרנגולת. זה עצוב, אבל זה גם ממלא תקווה שיש בע"ה מה לעשות ושפשוף לעצור את הגלגל, לתקנו ולתת לילד כלים נכונים.

בדרך כלל (ואני מדגישה שוב שבכל כלל יש יוצאים מן הכלל) הטיפול בקשיים חברתיים שייך לאחת משלוש קטגוריות:

הגישה האישית: עבודה אישית עם הילד בפיתוח המסוגלות החברתית שלו. במישור הרגשי, למשל: חיזוק הביטחון העצמי. או במישור התקשורתי: יכולת תפיסה ועיבוד של מידע חברתי, הבנת רמזים חברתיים, פיתוח מיומנויות חברתיות: יצירת קשר עין, מרחב אישי, היכולת להצטרף לקבוצה, היגינה אישית וכו'.

כמה מתלמידיי התקשו בנושא של היגינה האף והדבר הרחיק מהם חברים. כשעבדנו עם הילד על המשמעות החברתית של היגינה האף ואופן הקינוח - זה שיפר את המעמד החברתי של התלמיד. אחד מתלמידיי גם סבל מרפיון שרירים והיה מרייר באופן שהרתיע חברים. במקרה הזה עבדנו על חיזוק שרירי הפה (מה שעזר לו לא רק במישור החברתי).

מקרה נוסף אירע לאחד מתלמידיי עם לקות תקשורתית שהתקשה מאוד בהשתלבות חברתית בשעת משחק. הוא היה מסתובב סביב החברים, צופה במשחקים ומתוסכל מאוד שאין לו חברים לשחק איתם. עבדנו איתו על משחקי דמיון שונים ואסטרטגיות של יוזמת משחק והצטרפות לקבוצה - זה שיפר מאוד את יכולת ההשתלבות החברתית שלו באופן כללי ובפרט במשחקים.

הגישה המשפחתית: גם למעורבות ההורים בפיתוח קשרים חברתיים יש השפעה על המסוגלות החברתית של הילד. היה לי תלמיד שהגיע מבית רוחני ברמה גבוהה ביחס לסביבה, ושלא במכוון הבין את המסר שהוא לא כמו כולם; הוא משהו מיוחד. הילד שידר עליונות כלפי חברים, שגרמה לו להיבדלות חברתית ולסבל רב.

כשעשינו עבודה עם ההורים - התפיסה שלו השתנתה; הוא קיבל מינון נכון של 'גאוות יחידה'. הדבר איזן אותו והשפיע גם על ההשתלבות החברתית שלו. כמו כן, כאשר מגינים על הילד או מכוונים אותו יתר על המידה, פועלים בשבילו ולא מאפשרים לו מרחב להתמודדות בצורה חופשית עם חבריו, הילד רוכש חוסר אמון בכוחותיו להתמודד בחברה.

אני מתנגדת מאוד לרעיון שהורים יגיעו לבית הספר ויטפלו בעצמם בילד שהסתכסך עם בנם. לא טוב שהורים מתערבים באינטראקציות של בנם ומסייעים סיוע יתר, כלומר יוזמים את הרעיונות. מעורבות יעילה יותר היא להעריך נכון את היכולות החברתיות של הילד ולתת את התמיכה בהתאם לצורך, אך בד בבד לא לשכוח להשאיר לו מרחב להתמודדות, תוך תמיכה של עידוד, רגישות ואמפתיה.

3. הגישה המערכתית: בתי ספר שבהם הרמה הלימודית היא ערך עליון, עשויים להחמיץ גילוי לעג ולהתעלם מעלבונות של ילדים כלפי חברים. אם המורה יעדיף להמשיך את השיעור כדי להספיק את יחידת החומר - התעלמות כזו היא חלילה כעין הסכמה ברזו להתנהגות זו ובכך מעודדת את הילדים להמשיך בה! לפגיעות עלולות להיות השלכות חמורות, וצריכה להיות תגובה מיידית וחד משמעית לתופעות הללו.

במהלך עבודתי הכרתי כמה וכמה כיתות במסגרות שונות מגיל הגן ועד חטיבה, וראיתי שבמסגרות שבהן המחנך גילה אכפתיות לנושא והשקיע בו, האקלים החברתי היה חיובי וכמעט שלא היו פגיעות.

לסיכום, אם ילדכם או תלמידכם חווה בדידות חברתית אל תזניחו. אל תיתנו לדפוסים להשתרש ולהתגלגל לכיוון מזיק. זה נושא מהותי וחשוב מאין כמותו, ובדרך כלל בסייעתא דשמיא, במחשבה ויעוץ ניתן לשפר זאת שיפור עצום!